

L

*Rivista letterarja ta' darba f'sena
mahruġa mill-Kunsill Nazzjonali tal-Ktieb*

© tax-xogħlijiet, l-awturi
© editorjali, il-Kunsill Nazzjonali tal-Ktieb

Ebda parti minn din ir-rivista ma tista' tiġi b'xi mod riprodotta
mingħajr il-kunsens bil-miktub tal-awturi.

Editur: *Immanuel Mifsud*
Issettjar: *Mark Scicluna*

Mitbugħ: €2

Mahrugħ għall-ewwel darba fl-2013 mill-Kunsill Nazzjonali tal-Ktieb

L

*Rivista letterarja ta' darba f'sena
maħruġa mill-Kunsill Nazzjonali tal-Ktieb*

*L-Ewwel Hargha
2013*

*Editur
Immanuel Mifsud*

IL-WERREJ

Dahla miċ-Chairman tal-Kunsill Nazzjonali tal-Ktieb, <i>Mark Camilleri</i>	5
Nota Editorjali, <i>Immanuel Mifsud</i>	7
 <i>RYAN FALZON</i>	10
<i>Subien</i>	11
 <i>CHARLIE GRIMA</i>	13
<i>Numru 3 bil Latin</i>	14
<i>dm</i>	15
 <i>KEITH BORG</i>	17
<i>Ljubljana 2012</i>	18
<i>Amelie</i>	19
 <i>LEANNE ELLUL</i>	20
<i>Kont Ghoddni Sirt Nafek</i>	21
<i>Kafè Karg u Poeżija</i>	21
 <i>LARA CALLEJA</i>	22
<i>Capricciosa, Cheddar u Kapuljat</i>	23
 <i>MARIE GION</i>	25
<i>Okkult</i>	26
<i>Ana, in-Numri</i>	27

Dahla miċ-Chairman Eżekuttiv tal-Kunsill Nazzjonali tal-Ktieb

Ninsab ferm entużjażt waqt li qed nikteb din id-dahla għal dan il-ġurnal ippubblikat mill-Kunsill Nazzjonali tal-Ktieb (KNK) għall-Festival Nazzjonali tal-Ktieb 2013. It-testi tal-ġurnal qrajthom, imma mhux se nikkumenta fuqhom f'din id-dahla għax mhux ir-rwol tiegħi f'dan il-kuntest li nagħmel ġudizzji letterarji. L-għan tal-Kunsill għal din il-pubblikazzjoni jservi għall-politika tiegħu fil-kitba letterarja li hi li jinholqu spazji ġodda għall-kittieba emergenti.

Is-suq tal-kotba f'Malta huwa żgħir, tant li minnu diffiċli tagħmel karriera u ftit li xejn huma dawk il-kittieba li l-ghejxien tagħhom jiddependi mill-kotba li jiktbu. Bħala entità pubblika, il-KNK ma jistax jinjora din il-problema fuq il-pretest li Malta huwa pajjiż żgħir. Biss biss, jekk inharsu lejn l-Iżlanda, li tgawdi suq ta' kotba prolifiku immens, ikollna nammettu magħna nfusna li hemm affarijiet li nistgħu nagħmlu biex intejbu l-qagħda tas-suq tal-kotba. Mezz ewlieni biex tkabbar is-suq u żżid il-qarrejja huwa li tiftaħ l-ispace neċessarji biex il-kittieba emergenti jkunu jistgħu jesponu xogħolhom. U eja nġiduha kif inhi: il-kittieba emergenti, thobbhom jew tobghodhom, dejjem ha jgħinu x-xena tal-kitba biex tkun aktar vibranti u eċitanti.

Eventwalment, bil-miġja ta' kittieba ġodda l-awturi stabbiliti għandhom inċentiv biex ikomplu jirfinaw xogħolhom u jikkonsolidaw il-pożizzjoni tagħhom. Spiċċa ż-żmien meta l-poeżija u l-proża Maltija tohroġ biss minn ftit ġganti letterarji tghoddhom fuq il-pala t'id wahda u spiċċa ż-żmien meta l-kotba kienu jinqraw biss minn klassi żgħira ta' nies. Illum is-soċjetà Maltija saret pluralista, għandha sistema edukattiva li tilhaq lit-tfal kollha, u bla dubju hawn iktar qarrejja u kittieba milli kien hawn qabel. Fl-iskola sekondarja l-istudenti tal-matrikola tal-Malti jitgħallmu l-letteratura Maltija ta' numru sabiħ ta' kittieba ta' perjodi u stili differenti, il-pubblikaturi tal-kotba li jispeċjalizzaw f'generi partikolari qed jiżdiedu u n-numru ta' stili letterarji differenti qed jiżdied ukoll. Mela għandna għalfejn inkunu ottimisti la s-suq tal-kotba qiegħed jikber gradwalment.

Fl-istess hin ma rridux niddeludu ruġna b'ħafna ottimiżmu żejjed. Nafu li biex jikber is-suq tal-kotba b'rati akbar mhux faċli u għalhekk il-KNK qed jiehu din l-inizjattiva. Irridu nsibu metodi kreattivi u professjonali biex nindirrazzaw il-

problemi tas-suq u għal din ir-raġuni il-KNK iddelega lil Dr. Immanuel Mifsud għall-editjar ta' dan il-ġurnal. M'hemm xejn ahjar għall-kittieb emergenti li jiġi ggwidat minn kittieb ikbar minnu li huwa stabbilit diġà u jaf jgħarbel sew il-kitba letterarja. Dan mhux qed nġhidu b'ton paternalistiku u fl-ahhar mill-ahhar żgur mhux se nkun jien li nillimita l-liberta' artistika, iżda min-naha l-oħra, il-potenzjal tal-ispazji li nikkreaw irid jintlaħaq kollu f'termini ta' mertu u stili artistici. F'termini sempliċi l-hsieb wara pubblikazzjoni bħal din huwa, "ma nistgħux nippubblikaw kolloxx imma rridu nippubblikaw kemm nifilhu."

Il-ġurnal huwa rqiġ u għalhekk qiegħed nassumi li kull min għandu kopja se jaqra dak kollu li hemm go fih. M'għandix dubju li dan il-ġurnal se jintlaqa' b'interess mill-kittieba u l-qarrejja Maltin anki jekk qgħadna attenti li ma nkunux ambizzjużi żżejjed. Ahna nittamaw li jekk dan il-ġurnal imur tajjeb bil-mod li qed nbassru ahna, l-edizzjoni għall-Festival Nazzjonali tal-Ktieb tas-sena d-dieħla tkun aktar imlaħħma u mxerrda.

Il-qari t-tajjeb.

Mark Camilleri

Nota Editorjali

Id-deċiżjoni tal-Kunsill Nazzjonali tal-Ktieb il-ġdid li jibda jippubblika ġurnal letterarju kull sena hija wahda pożittiva l-aktar meta wiehed jikkonsidra li hafna kittieba lokali jilmentaw min-nuqqas ta' pubblikazzjoni bhal din. Kien ta' pjaċir ikbar għalija li l-KNK avviċinani biex inkun l-editur tal-ewwel haġġa u l-ewwel deċiżjoni li ħadt bħala editur kienet li din l-ewwel haġġa tkun kollha kemm hi ddedikata lil kittieba emergenti.

Ħadt din id-deċiżjoni għax ninsab konxju tal-fatt li minkejja li l-industrija tal-pubblikazzjoni lokali nbidlet sew tul dawn l-aħħar snin, u xi djar tal-pubblikazzjoni qegħdin, fil-fatt, iniedu proġetti biex iressqu f'idejn il-pubbliku kitba ġdida – għadha mhijiex haġġa faċli għal min għadu jibda jikteb li jingħata l-attenzjoni li jista' jkun li jisthoqqlu. Ikollna nammettu li din mhijiex attitudni lokali, insibuha ssejh f'diversi pajjiżi oħrajn. Iżda hemm postijiet oħra fejn hemm saħansitra premju nazzjonali għall-ewwel pubblikazzjonijiet, u din forsi għandha tkun kunsiderazzjoni oħra li għandha tittiehed mill-KNK il-ġdid.

Huwa minnu li din il-haġġa mhijiex xi wahda voluminuża; madankollu fil-perimetru żgħir tagħha tinkludi tlaqqiġh interessanti ta' kittieba emergenti li diġà qegħdin joffru letteratura impenjata u impenjattiva. B'impenn minix nifhem biss id-diskussjoni ideoloġika (jew antiideoloġika) tal-kwistjonijiet soċjali u politiċi li pajjiż – hu liema hu – irid jaffaċċja, imma wkoll l-impenn letterarju ta' kittieba li qegħdin iharsu lejn hafna bnadi bħala punti ta' referenza. F'mument partikolari fl-istorja tal-umanità meta l-globu qieghed dejjem jiċkien u mqar l-ibgħad inhawi tiegħu qegħdin isiru aċċessibbli mqar virtwalment, il-kittieba l-ġodda qegħdin jisfruttaw l-ghodod tal-komunikazzjoni biex jidhlu f'dinjiet li huma tagħhom daqskemm mhumix. Lokalment, din l-imġieba bdiet issir karatteristika ewlenija sa mit-tieni nofs tas-Seklu Ghoxrin, u għaldaqstant wiehed irid jirrikonoxxi li f'dan is-sens hemm fil ta' kontinwità ma' dak li kien sar diġà. Mill-banda l-oħra, kif wiehed jistenna, hemm preokkupazzjonijiet ġodda li jirriflettu l-illum li dawn il-kittieba qegħdin jgħixu u jiktbu fih.

Ryan Falzon huwa eżempju tajjeb ta' artist jifli l-eżistenza tiegħu mhux biss fl-abitat urban storbjuż u tipiku ta' din l-era, imma wkoll l-individwu li jesperjenza t-traffiku tal-komunikazzjoni virtwali li twassal messaġġi kunfligġenti, ta' gost, pjaċir u dwejjaq. F'dan it-taqlib kollu hemm it-taqlib tal-individwu, irrispettivament mill-era u l-ambjent li sab ruħu fihom. Falzon, li diġà beda jispikka fiċ-ċrieki tal-artisti viżivi emergenti, joffrilna xogħol li jrid jiskomoda,

mhux daqstant bil-kontenut tiegħu daqskemm bil-mod kif jikser u jghawweg dak li aktarx il-qarrejja tiegħu jkunu qeghdin ilestu rwiehhom ghalih.

Charlie Grima huwa l-vagabond, ir-raġel tat-triq, id-dixxiplu ta' Bukowski li fil-poeżiji tiegħu tista' xxomm il-qtar tax-xorb u l-foga tas-sigaretti. L-espressjoni tiegħu, hafna drabi nieqsa mill-formalità grammatikali, tagħmlu l-poeta li jikteb waqt li jiġġerra, il-bniedem li jahseb minghajr ma jiffitta fuq dak li jghid, jew fuq kif jghid dak li jrid jghid. Il-poeżija tiegħu dwar Doreen Micallef, il-poeta muġugħa kemm fiżikament u iktar u iktar emozzjonalment (li wkoll kienet il-ġara ta' Grima) terġa' tfakkarna li mqar il-vagabond għandu sensitività li ġieli ninsew li teżisti.

Huma ritratti mimlijin dettall il-poeżiji ta' Keith Borg, jew filmati qosra bi protagonista dejjem solitarju daqs id-dragun fi pjazza Vodnik f'Ljubljana, jew il-poeta (Valentin Vodnik innifsu?) akkumpanjat biss mill-inbid (għal darba ohra) u l-muża tiegħu. Filmati qosra li jirreferu wkoll għall-gharfien kulturali miġbur mill-vjaġġ fl-art barranija. U l-vjaġġ l-iehor, aktar familjari, tat-tifla li ssir mara, li kif tirrakkonta l-istorja antika, kellu jkun id-dnub issimbolizzat mit-tuffieha, li jagħtiha l-gharfien, l-gherf u jagħmilha adulta. Ghalkemm l-espressjoni hawnhekk hija aktar raffinata, aktar studjata, tinħass din il-heffa tal-essri, fejn xejn m'hu xejn, u fl-istess waqt kollox għandu sinifikat kbir.

Leanne Ellul, il-kittieba b'xagħarha aħmar, li dan l-aħħar issorprendiet lil bosta meta rebhet il-Premju Nazzjonali Francis Ebejer bl-ewwel drammi li kitbet, għandha din il-ħabta li tibdel lilha nfisha f'tifla. Waqt li l-memorji ta' tfulitha għadhom friski – mhux l-inqas minħabba l-età żagħżuġha tagħha – tesprimi l-infanzja b'metafora matura li xorta waħda tinkesa bit-togħma tal-logħob, inkluż il-logħob bil-lingwa. Imqar f'poeżija serja dwar tifla li ma twilditx, Ellul tinsisti li tkun u tibqa' tifla, bħalma tagħmel meta titlob li tibqa' tilgħab in-noli. Għaldaqstant anki l-poeżija nfisha tibdilha f'logħba.

B'kuntrast ma' dan hemm il-kumment joqros ta' Lara Calleja, f'novella qasira li tittratta il-waħx tar-razziżmu li hekk kif skoprejnieh anki fostna u ġo fina ixxukkjana u skandalizzana. L-imħabba ssir daħqa meta din tittiehed fl-isfond tal-kriżijiet soċjali u morali li huma s-suġġett fix-xogħol ta' Calleja. Minkejja l-qosor tax-xogħol tagħha, Calleja thaxken id-deni soċjali f'Malta tal-2013: is-sistema kapitalista li tirrendi lill-individwi f'mostri helwin, il-mibegħda lejn l-Iswed, l-ipokresija u l-aljenazzjoni, ir-riċessjoni globali, kif ukoll il-problema perenni tal-identità nazzjonali li donna ma nistghux ninqalghu minnha.

Marie Gion diġà esponiet ruhha bil-poeżija taghha, f'gabra li harġet din is-sena stess u li mqar it-titlu taghha, Ghax id-Drogi Sbieh, qarras lil xi wcuħ. Gion tibqa' tinsisti, permezz tax-xbihat taghha, li l-bniedem fl-ahħar mill-ahħar huwa ġisem li kontinwament qieghed ifittex is-sodisfazzjon. Fl-ahħar mill-ahħar, tissuggerixxi l-poeżija taghha, kull wegħha, kull ferħa, kull xewqa, hija esperjenzata fiżikament ġaladarba l-bniedem huwa korp u r-relazzjonijiet ma' bnedmin oħrajn huma, finalment, fiżiċi.

Sitt kittieba, sitt kittieba emergenti li huma tant differenti minn xulxin li, iżda, jirrappreżentaw il-ġenerazzjoni tagħhom.

Immanuel Mifsud

Ryan Falzon

Ryan Falzon twieled fl-1988 u jghix iż-Żurrieq. Huwa artist viżiv u esebixxa xogħlu f'diversi wirjiet lokali.

F'Lulju 2013 organizza avveniment fil-Mithna tax-Xarolla, iż-Żurrieq, bl-isem Titlaq/Tasal, fejn laqqa' l-arti viżiva mal-letteratura.

Falzon juża dawn iż-żewġ generi biex jghinu jew jopponu lil xulxin fi żvilupp artistiku shiħ. Filwaqt li l-espressjoni viżiva tiegħu hija ħarxa u espressiva, il-kitba tiegħu toffri mumentu aktar teneri u xi kultant anki romantiċi.

SUBIEN

Inhossni nghix ġo qabar dil-ħabta. Bla xogħol, ftit flus, inbati biex norqod u nqum u xejn ma jġiri f'ħajti.

Imn'alla kultant jaqsamli raġel bil-lejl waqt li nkun qed insuq. Dejjem mill-istess post. U dejjem raġel. Rari ħafna jaqsamli xi hadd daqsi.

L-ewwel darba li rajtu t-tnejn kellna sittax. Waqt festa, hu kien liebes T-shirt abjad jaqli ċ-ċipps. Determinat li ma jridx ikompli skola u jrid imur jahdem. Wiċċu kollu nemex qisu tar għalih iż-żejt.

Xagħru isfar lixx sa fuq għajnejh.

Dahaqli mistħi kif rani nħares lejha. Tajjeb fil-futbol hu, mhux bħali. Jaqla' rapporti bl-addoċċ. Jaqbeż mit-tieqa flok joħroġ mill-bieb tal-grawnd. Qatt ma jigi l-skola bl-uniformi shiha. Iqum u jitlaq 'il barra waqt il-lezzjoni jekk jiddejjaq. Ħabib ma' dak il-kiesah li rrepetat u spiċċa klassi magħna.

Waqft nixtri mingħandu. Skola mhux se narak iżjed, qalli. Żgur. Se jibda jagħmel li jigi għal idejh, basta ma jigix skola. Jien ngħidli li se nkompli, u jgħidli li sew nagħmel għax intelligenti. Jgħaddili ċ-ċipps, iwissini li taħraq ħafna. Idejh femminili jinbarxu ħafif ma' tiegħi, femminili iżjed minn tiegħu. Nispera nerga' narah.

(il-pornografija li kont nara, bl-addoċċ. Però jien mhux nies jitqanżhu u jinqalbu ridt. Ridt lilu, jew għallinqas xi hadd bħalu. Nghix fil-fantasija waqt li neżistu fuq bloggs u profili ta' ġuvintur daqsi li jixtiequ jkun nisa u ma joqogħdux lura. Ħafna ritratti tal-ħwejjegħ godda sbieħ li jixtru. Kollas tas-sess kif kont nafu. Il-fruntieri bejn is-sessi waqgħu ma' daww ir-ritratti. Ucuħ ma kinux jidhru f'dar-ritratti, iġsma biss. Iġsma għall-konsum. Fix-xeni ta' rġiel xjuħ isawtu subien żgħar, ġuvintur jahxu salvaġġ, irġiel żgħażaġħ għarwenin jinħabbu, f'kull xena kien jidhol hu)

Rajtu meta kellna mmorru l-iskola għal xi ċertifikati. Ma kontx naf x'se naqbad nagħmel. Poġġejt in-naħa l-oħra tas-sala. Il-ħarsa li tani minn wara l-bank dakinhar tal-festa. Il-laqgħa twila, tedjanti, u minix narah sew minn fejn qiegħed. Qgħadna nitilgħu wieħed wieħed għaċ-ċertifikati bħal balali. Fl-aħħar tal-laqgħa tawna xi karti biex min irid imur irtir ta' talb il-Mellieħa. Ġimgha, Sibt u Hadd. U ddeċidejt li mmur. U ddeċieda li jigi.

Dak ix-xahar bejn il-laqgħa u l-irtir, kont qomt fuq tiegħi wahda u sew. Bejn atti vandali, xorb minn taht u naqra haxixa, mort l-irtir determinat li nqażżeż 'l Alla. Hu ma nafx x'għe jagħmel. Ma kienx qalli. U la xorb u lanqas haxixa ma ried. Qalli biss li xeba' Malta u jrid imur hdejn ommu l-Kanada. U kif kien rieqed fis-sodda ta' maġenbi, bil-lizar mitluq mal-art u hu kważi għeri, iddeċidejt li gisem ta' mara joghġobni iżjed. L-għadam imqabbeż t'għonqu u l-kaxxa ta' sidru, il-gisem tawwali dritt u hjiel ta' sorm sabiħ ma impressjonawx daqs kemm immaginajt. U nsejtu qabel ma għidtlu ċaw il-Ħadd filgħaxija meta għe l-vann għalina. U issa ninsab rasi fuq l-istering, saqajja għadha tagħfas il-pedala tal-brejk s'isfel. Hemm hafna dawl qawwi warajja, qed nisma' geġwigija ssabbat il-bibien tal-karozzi u gejjja għalija.

Azzjonijiet retardjati, bil-mod.

Qasamli hu. Żgur. Bengiltlu saqajh bid-daqqa. Tbenġila vjola sabiħ fuq ġilda bajda tleqq.

U issa fethuli l-bieba u qed isaqsuni għala waqaft f'daqqa u nhossnix tajjeb u jien ma nitkellem xejn. Nassigurahom li ninsab tajjeb, għamieni dawl minn faċċata. Nirkeb fil-karozza u nsuq lura għal ġol-qabar li hu ħajti.

U qabel nistartja, ninsab ċert li smajt id-daqqa ta' ħolma hekk kif instabtet fuq irhama kiesha tal-granit abjad, b'anglu jħares sieket lejn l-art.

Charlie Grima

Charlie Grima tweled fl-1972
u trabba u għex il-Belt, fl-istess
blokka appartamenti fejn kienet
tghix il-poeta Doreen Micallef.
Huwa ha l-edukazzjoni tiegħu mit-
triq u mill-kitba solitarja.

Magħruf bħala 'il-Poeta', Grima
vvjaġġa f'hafna postijiet fl-
Ewropa u għamel xi żmien jghix
barra, ifittex l-ispirtu tal-poeżija.
Madankollu jidher li hija l-belt
Valletta biss li takkomodah għal
dan il-għan.

Xi xogħlijiet ta' Grima kienu deheru
fl-antoloġija Hbula Stirati.

NUMRU 3 BIL LATIN

it 3 ta' wara lofsinhar
il kwart it tajjeb mill arloġġ
qabzet minuta mit tieqa.....
qiegħed hawn niċċasa mal linja safra tal birra
b'ziezaq lunatiċi tilgħin ġo tazza
xuftejja qed jirtogħdu u jxellfu r ragħwa mit tazza
moħħi qisu arloġġ antik
baħħ
baħħ ġo tazza
baħħ
baħħ
baħħ ġol but ...
irrid inqum sturdut immens
għandi lunapark ġo moħħi
biż żwimel bojod b'għajnejhom jixegħlu
jiena alkoholizzat ...
għandi karta tal identità u l karta r roża mingħand it tabib ukoll..
min jiena? isaqsi il jien ... jiena u min
EJJA MORRU NIEHDU DRINK
it 3 ta' wara lofsinhar
it 3 ta' wara lofs il lejl
@l isbaħ kwarta mil lejl"
issa għandi nofs ġurnata mill arloġġ
kemm tixrob? staqsieni t tabib ...
kwart u kwart mill ġurnata
FIRENZE
f'liema arkata wasalt fil mużew?
il bieb magħluq ...
xiz żobb qed nagħmel b'din il postcard f'idejja?
il minuta qabzet mit tieqa
il kwart it tajjeb mill arloġġ
ili 3 snin ma nixrob

qabel l alkohol kien ikellimni
ili 3 snin ma nixrob ...

.....
3 kwarti minn hajti spicċajt nirrepeti
dak li kont nagħmel
ili ma nixrob tliet snin ...
issa ninsab ġo home li jsewwulek il buttuna
tal play ġo mohħok
ili 3
ili minuta ġo tieqa
ili 3 sigħat
ili 3 darbiet..
ili 3 indur
ili 33333333333333333333
3333

in numru 3 bil latin

dm

tiftakruhom il qniepen tad-djar l-antiki ...?
dawk li jkollhom buttuna bajda u isem u l-indirizz?
dawk li l-hoss tagħhom qisu għandhom habel u żunżana mqabbda?
~~~~~  
kienu jagħmlu xi haġa hekk  
~~~~~  
iva tmiem ...
doreen micellef ...
no 12 flat 1 st andrews str Valletta ...
iva iva qiegħed ġo sodda
u taħt is sodda hemm il madum
u minn taħt il madum
hemm saqaf
u hemm kamra li tixbah 'il tiegħi
imma jiena qiegħed fuq ras il kamra

taht
 tghix poetessa u ilha tiggielied ma' typewriter u tikteb.....
 taghmel il home work taliskola nahseb...
 ghandha 43 sena
 u kienet tiehu hsiebi daqs l-anġlu taghha ...
 imma l habel qasir taghha ...
 qasira hajjitha
 kaxkret mohhha fuq is sigġu u ma kilitx għal hafna żmien ...
 kella diabete ta' ruh ...
 il mostru hajjitha gherqitha fil-banju ġo xifer ...
 tiftakruhom is-santi dawki li ġo fihom
 ikollhom 'il sant antnin u l bambin b'xena warajhom maghmula mis siġar solenni
 delikati?
 is santi li konna nwaħhlu
 ġol-pitazz tal mużew?
 iva santi u nwehħluhom bil ħalib tal bott ...

kont issibhom ġol-inwatru tal verniċ.
 iva waslet hdejn il kanċell
 u ċorma għasafar
 niżlu mill-imkwatru
 u sant antnin niżżel lil ġesù
 minn ħobbtu
 mur istaħba wara siġra...
 ghax waslet doreen micallef u ħa ntellaghha ġol-inkwatru
 talba
 ta' charlie tal belt

u titakruhom
 ~~~~~  
 ~~~~~  
 inbidel il-ħoss tal qanpiena....

Keith Borg

Keith Borg twieled fl-1984 u studja l-Komunikazzjoni u l-Malti fl-Università ta' Malta. Huwa ilu jikteb għal dawn l-aħħar hames snin. Studja d-drama għal erba' snin ma' Lemonhead Productions u jara t-teatru bħala manifestazzjoni fiżika tar-ruħ.

Ha sehem f'għadd ta' lejliet letterarji kemm lokalment kif ukoll barra, fosthom fil-XV-il edizzjoni tal-Bjennali taż-żgħażaġh f'Ruma (2011) kif ukoll fil-World Event Young Artists f'Nottingham (2012). Ha sehem ukoll f'workshop tat-traduzzjoni li sar f'Dane, fis-Slovenja (2012). Borg ippubblika novella fl-antoloġija Skariggi (2012).

Huwa jhares lejn il-letteratura bħala mezz biex jifhem aħjar lid-dinja, il-bnedmin, u fuq kollox lilu nnifsu. Huwa membru attiv ta' Inizjamed. Bhalissa qiegħed jagħmel Masters fit-Tradizzjoni Letterarja u l-Kultura Popolari.

LJUBLJANA 2012

Il-lejl f'Ljubljana
dejjem imdawwal
b'faxxiżmu skarlatt
dragun riflless fi xmara
burek imlahham
illejla nizfnu
dis-sbuhija kulturali
wahedhom jibku l-katidrali
l-pulmun tal-Ewropa
mohbi fl-gherien
bi xjuh xagharhom roża
mliegħba mriegħda
hawnhekk liberali
tixrob u taħxi
u l-ghada hadd ma jaf
u l-poeta fil-pjazza
waħdu mat-tazza
spiċċalu l-inbid
il-muża tilfet il-ferrovija
l-hamiem imnaqqar
idur u jdur
jigħbor
fil-qoffa tal-qasab
solitudni taż-żrar
ihalli ftit traċċi
ta' qalb qatt maħbuba
ta' mohħ qatt mifhum
u tifla fuq rota
misthija kahlija
tigħbor biċċiet
ta' qlub magħsura
ta' dmugh migdum
mill-artist mignun

ghalxejn qed tipprova
ja tifla sardinella
l-poeta ma jrid xejn lura
hlief
elegija
mitfija.

AMELIE

Amelie innoċenti.
Ma tafx tagħraf tuffieħa mhassra
minn djamant kjaroskur.
Tigri u tlebbet fil-pjazza baħħ
tigbor in-nemex
minn fuq l-ghetiebi rhamati
ġol-borża satin
timposta nemxa nemxa.
L-ghada ddur bieb bieb
tigbor in-nemex li hdaru
mibzuqa
min-nies li issa smaru.

Amelie llum saret mara.
M'ghadhiex tigbor in-nemex,
lanqas tiftakar kif kienu.
Il-letterbox dejqitha żzaqżaq ta' kuljum.

Illum Amelie ssigillatha
u marret tagħzel it-tuffieħ.

Leanne Ellul

Leanne Ellul twieldet fl-1989 u tikteb l-aktar poeziji u novelli. Fl-2010 ħadet sehem fis-serata Tluq u wara dehret l-ewwel poezija tagħha fl-antoloġija Sekwenzi ta' Tluq.

Hija ħadet sehem f'diversi serati letterarji fosthom Minn fommna 'l barra, serata li fiha qraw kittieba nisa biss. Bħalissa qiegħda ssegwi kors tal-kitba ma' The Writers Bureau bħala premju li ngħatalha wara li rebbet kompetizzjoni letterarja organizzata minn minn din l-istess assoċjazzjoni.

Ellul hija l-Uffiċjal għar-Relazzjonijiet Pubbliċi tal-Għaqda tal-Malti u fi ħdanha tikkordina korsijiet tal-kitba kreattiva. Ftit tax-xhur ilu ħadet l-ewwel post tal-Premju Francis Ebejer għall-aħjar skritt bil-Malti

KONT GHODDNI SIRT NAFEK

Darba wahda kont ghoddni sirt nafek.
Qabel ma tlaqt.
Bla sahha.

Darba wahda passik bdejt inqishomlok, oht.
Sa ma zlaqt 'il barra minnha ghalkollox.
U bqajt biss b'rihitek ghax
titwieled bqajt ma stajtx.

Kont bdejt insir naflek
caqliq il-hakk fuq gismek
il-vini jghumu fl-ilma
qiesek imkejjel b'ghajnejja
it-tikmix spjegat perfett
demmek icarcar u jifgak
harstek wieqfa fiha.

KAFÈ KARG U POEŻIJA

il-lejl qalli bik
u bis-sighat imheddla
li nqatta' ntiegħmek
fuq kafè karg
u poeżija

webbilni bix-xewqa
li nsir tifla ckejkna
biex nistaghgeb quddiemek

quddiem subghajk iteftfu ahmar xaghri
quddiem harstek tqisli hsiebi
quddiem fommok isoff demmi

ħallini nilghab noli
fi triqatek
fejn il-lejl jitwal b'sighat
u l-ghada, spiss, ma jasal qatt

Lara Calleja

Lara Calleja għandha baċcellerat
fl-Istudji Orientali u taħdem fis-
settur tat-turiżmu u f'librerija.
Hija tqis ruhha bħala persuna
pożittiva imma teqred; ferhana b'li
għandha, imma trid tikka iktar.

Aktarx li dak li għandha tbattal
mill-istonku tbattlu, għax għada
ma tafx x'ha jigri. Għaliha l-aqwa
li għada jew imqar pitgħada, terġa'
tagħmel paċi qisu qatt ma ġara
xejn.

Callejja temmen hafna li affarijiet
li ma jintqalux jistgħu iwasslu għal
ħjut hoxnin li ma jagħtux mistrieħ
– u fil-fatt taħseb li huwa proprju
għalhekk li tikteb, għax għandha
wisq affarijiet fuq l-istonku, forsi
għax nervuża, sensittiva u trid
tindaħal f'kollox.

CAPRICCIOSA, CHEDDAR U KAPULJAT

Taljani. Pizza Capricciosa. Mozzarella tal-Bufla. Ponte Di Spagna. Xi ġmiel! Morna s-sena l-oħra f'Tour li hallasna rħis f'Offerta Speċjali li harġet f'wiehed mill-magazines promozzjonali li jifqgħulna l-posta bihom. Ir-raġel li jżomm mal-Juve jitlewwem mar-raġel toħti li jżomm mal-Inter fuq mejda b'żewġ espresso macchiato, f'nofs il-piazza ta' tas-Sliema. Għandi boyfriend Taljan joqghod għidli Ti Amo ... isa hej.

L-anzjani jisirqu mis-supermarkets għax il-fridge, li ma tantx jaffordjaw iżommuha ipplaggjata mal-elettriku, vojta - ħlief xi hassa mmuffata li ilha tiġġemma' xi tliet ġimghat. Is-suwieidju żdied u qed jiżdied b'rata allarmanti. Żgħażaġh jitolqu fil-pajjiżi viċin. Fl-Iżvizzera, il-Ġermanja, f'Malta. Għax f'pajjiżhom naqas ix-xogħol. Naqsu l-flus. Dihlin fil-miżerja. La Bella Italia.

L-Olanda nisa sbieh: bjondi b'għajnejhom blu qishom wiċċ stampa ġo ktieb mimli rakkonti inkantati. Hemm għelieqi wisgħin bl-irdieden imxerrdin 'l hemm u 'l hawn, u l-baqar jieklu ħaxix aħdar perfett, qisha xena minn xi postcard antika li nikkollezzjona. U Amsterdam, is-smoke fil coffee shops; għax hemm orrajt imma hawn int kriminali li tehel snin il-habs għax tisma' naqa chillout wara x-xogħol u tkabbar pjanta fil-ġnien u tbiegħ naqra minnha 'l shabek ir-relax, għax dawk relax mhux ħa jikxfuk u int qed taqla' sold żejjed, allavolja tbighielhom bl-irħis, għax wara kollox shabek, sakemm ipeċlaq xi ħanzir b'vendikazzjoni jew b'għira, jew għax kont xi ftit traskurat u nqbadt, u tehel ħdax-il sena ħabs għal ħaġa li, f'Amsterdam naghmluha bi ftaħir bħala waħda mill-visti turistiċi tal-“heqq mhux ovvja tmur” ladarba mort AMSTERDAM. U hawn taparsi ma naghmlu xejn. Ma tarax. Intant immorru nċarrtu l-fwied kollu kull nhar ta' Ġimgha, Sibt, Hadd u issa anka l-Erbgħa bil-cocktails u x-shooters f'tazzi rfinati fuq sufan abjad, b'chillout music, aħħ! imma xorta għandi aptit joint, inremblu wiehed ejja. U le mhu qed jarana hadd, u billi b'daqshekk? Dan l-aħħar kulhadd ipejjep. Hadd mhu ħa jgħid xejn. Ara naħseb anka dak qed irembel wiehed.

Għadha waħda mill-ekonomijiet l-iktar b'saħħithom fl-Ewropa imma l-Olanda xorta ħadet daqqa bir-riċessjoni. Opportunitajiet ta' xogħol huma ssikkati, speċjalment għal żgħażaġh friski gradwati bla esperjenza. U f'Malta Sabiħa ġew ukoll. Ix-xmux xagħrahom lewn xemxi jimxu fix-xemx u s-šana, isaħħnu lillna s-somor Maltin kwaži kollna qisna Għarab -

importanti, qisna, imma m'ahnix - apparti l-lingwa, u s-siġar taż-żebbuġ u l-qalb mansweta u l-attitudni rilassata Mediterranja – le, ahna essenzjalment Ewropej. U sadattamt nitpaxxew li fuq il-promenades ta' tas-Sliema, fir-ristoranti jservuna u fl-uffiċju jahdmu magħna, għandna l-Olandiżi, li wiċċhom ifakkrek fil-pitturi tar-Rinaxximent li nintefgħu niċassaw lejhom fil-knisja, meta kliem il-qassis ikun sar biss akkompanjament ambjentali, li ejja, dalwaqt jgħaddi u wara mmoru niehdu pizza jew niddamdmu mal-art naghjtu “aw ġisem!” Hmieġ. Nies mahmuġin suwed. Bhal dak l-iswed li jingemaghli fil-gallerija 'habba d-dhahen tal-karozzi. Isawtu n-nisa f'pajjiżhom dawk l-Gharab avolja ġejjin mill-Afrika u hafna minnhom Kristjani 'habba l-eluf ta' missjunarji li telghu f'dawn l-aħħar mijiet ta' snin. Bhal dawk li jġibu f'xi clip solenni ta' tfal mejtin bil-ġuħ b'żaqq minfuha tokrob bil-ġuħ, fil-programm 'Bongu' jew 'Bonswa' biex intuhom donazzjoni, u bhal tehilli xi haġa fil-gerżuma u toħroġli demgħa għax mhux sew jien hawn niffanga bid-double toast tal-Malti b'kilo cheddar u parma ham ġo fiha - avolja t-tabib qalli evita l-ġobon 'habba li għandi livell allarmanti ta' kolesterol fid-demm. U issa donnha ma tridx tinżilli bil-qalb din l-immiefah toast sakemm ma naqbadx dak l-immiefah telefown u ntihom donazzjoni ta' għaxar ewro. Hekk għallinqas nista' nniżżlu iktar bil-qalb il-kolazzjon, u wara, meta mmur nixtri, inkompli nhossni kburiya hekk kif niddiskuti dan l-att ġeneruż tiegħi u nhossni kburiya ma' shabi nisa tal-grocer li aktarx għamli l-istess att ġeneruż, u lkoll f'daqqa niftakru li ahna parti minn dan il-poplu ta' qalb kbira daqs iż-żewġ kilo kapuljat li għadni kif xtrajt - għax illejla ha nsajjar bolonjeż għax jiġini tajjeb hafna u rrid nimpresjona lit-tfajla tat-tifel li ha jġibha l-ewwel darba għall-ikel għandna illum. Imma le hej, dawn l-Afrikanjani ma rridhomx hawn. X'hin noħroġ u nara wiehed minnhom fit-triq nibda nhaffef il-pass ma jmurx jirrejpjani xi wiehed, lili, mara ta' tnejn u sittin sena, li m'hemmx haġa wahda li m'għadhiex tiddendel minn ġismi. Qed joħdulna xogħolna. Ahna żgħar ma nifilhux għal iktar. Le mhux għax suwed, m'ahnix razzisti. Għax Malta żgħira u l-popolazzjoni diġà kbira. Biżżejjed bilkemm hawn xogħol għalina, għat-Taljani, għall-Olandiżi, għall-Iżvedizi, l-Ingliżi, l-Ispanjoli, il-Ġermaniżi u jien naf min iktar?

Nibagħtuhom lura. Nafu li joqtluhom. Nafu li jittorturawhom. Nafu li jirrejpjawhom. Imma heqq, x'tagħmel?

Marie Gion

Marie Gion tikteb kemm poezija
kif ukoll proża u anki drammi.
Hija ppubblikat l-ewwel ġabra
ta' poeziji tagħha Ghax id-Drogi
Sbieh, f'April 2013.

Bhalissa qiegħda taħdem fuq
xogħlijiet letterarji ohrajn u fuq
it-teżi tad-Dottorat.

OKKULT

maghquda ġol-ġilda
f'linka skura
johorġu
minn ċirku, ħamest iċrieki
li jidhlu ġo ħolqa
wiehed fuq l-oħra
u jidhlu mill-ġilda
hekk bajda, hekk niedja
bir-rabja

ġo driegħu
ġo demmu;

magħfusa l-idejn,
toħroġ il-linka f'salib żgħir
maqtuġħ fuq sebgħu
fuq dahru, ftiit 'l isfel
bħal ċurkett
li jiżloq
bħal
wiċċu, bħal ħalqu, bħal
ħarsa mhux ċerta
minn wara
l-ghajnejn
li jkellmu,
il-ħarsa
minn għajnejn kemm huma
blu
kemm jersqu,
lura meta mat-tama jintemmu...

ANA, IN-NUMRI

Miskina jien li nikteb kull filgħodu
X'niekol skont in-numri
Jistennew li nimlielhom il-platt.
In-numri, minflok, iqumu għalija.
Jistuprawni, jaqsmuli dahri.
Nokrob bl-uġiġħ.
Naqla' kolloxx.
Mhux biżżejjed.
Irrid nitnaddaf

biex norqod

Nghodd in-nghaġ jaqbzu, u nohlom
Li l-friex abjad.
Iżda nqum ġo faxex maħmuġa
In-numri jtektu
U snieni jsinnu bil-ġuħ.
Għażiż' Ana,
Sarli l-hin
Biex innaddaf il-ġrieħi tal-istupru bi lsieni.

Mhux se niekol numri llum.

– nagħġa li kisret sieqha u ma tistax tqum.

MINISTRY FOR EDUCATION AND EMPLOYMENT

IL-KUNSILL
NAZZJONALI
TAL-KTIEB